

ANTIBARBARUS VI

Rätta och förbättra!

1. Anledningen till att kungahuset är så populärt tror Elisabeth beror på att kungahuset har en annan bild och ett annat förhållande till sin tidigare koloni. (Ur en artikel om förhållandet mellan danska kungahuset och Grönland, svt.se.)
2. Enligt Robert Bergqvist, seniorekonom på SEB, så är effekterna av oron ännu små på världsökonomi. Däremot så har attackerna fått kostnaden för energi att stiga.
3. Denna gång är det en mycket mer osäker situation som troligt kommer pågå mycket längre.
4. Har man rätt att beröva någons bekvämlighet genom övertalning?
5. Film påstås visa fångar gå ombord på det störtade planet.
6. I en första fas är tanken att striderna ska upphöra i omkring 30 dagar.
7. Tänk om hormoner inte löser allt? [Rubrik till en text om behandling med könshormoner.]
8. På lektionen i mars 2022 hade eleverna fått i uppgift att jobba med en inlämningsuppgift. De rörde sig fritt mellan borden när en 15-årig tjej testade sin klasskompis tyngdlyftarbälte och spände det runt midjan.
9. Här får barnen som utsatts för brott hjälp.
10. Den enda instans som har möjlighet att ta fram en samlad bild är regeringen. Ett tungt ansvar faller på den.
11. De andra hör antingen inte vad dessa säger eller så säger de att de är idioter och så vidare.
12. Under årets första dagar har det blivit dubbelt så dyrt att frakta en container till Nordeuropa från Asien. Få fartyg vågar chansa på Suezkanalen, allt fler tar istället vägen via Afrikas sydspets.
13. Det finns studier som tyder på att uppvärmningen vi haft och kommer att få sannolikt helt skulle trumfa en nedkylning i norra Europa på sikt.
14. I förstajagets världar kan friktionen visa sig som utebliven bekvämlighet.
15. Stålprojekt orsakar brant stigande elpris.
16. Leo får pubertetsblockerare i fyra år, utan en enda röntgenundersökning för att se hur bentätheten ser ut.
17. Neuralink registrerades i den amerikanska delstaten Delaware, som är vanligt för många företag, men verkar i Kalifornien.
18. Forskarna i Utrecht har inte tagit med den globala uppvärmningen, som sannolikt dämpar en nedkylning, i sin modell.
19. USA, Israels viktigaste allierade, har konsekvent pressat landets regering att ta fram en plan för hur Gaza ska styras efter kriget, som bygger på att de palestinska myndigheterna på Västbankerna involveras.
20. Därför är det helarens plikt att göra sig själv effektiv, och det som bestämmer verkningarna på patienten är hur han själv är.
21. Detsamma gäller framträdandet och försvinnandet av strålar och raser.
22. Samtidigt lider patienterna, föräldrarna är desperata, och grupper som Transammans och RFSL trycker på och menar att uppskjuten könsbekräftande behandling kan innebära döden.
23. Allt kan inte vara tillåtet, och är det inte heller.
24. Det kan tyda på en potentiell motståndskraft hos Golfströmmen som inte uppmärksammats tidigare.
25. Så farliga är soporna Think Pink grävt ned i Norberg.
26. Detta kommer även att till stor del bero på den ökade känsligheten hos den mänskliga gensvarsmekanismen, vilken kommer att leda till att människorna vänder sig inåt eller ger sitt medvetande en ny inriktning, med oförutsägbara resultat.
27. Denna typ av medialt lagda kan kommunicera med båda grupperna, och deras värde och användbarhet som medier är oskattbar när de är målmedvetna, osjälviska och rena och hänger sig åt tjänande.

28. I förra veckan rapporterades att ett antal arabstater, i samarbete med Washington, just nu utverkar en strategi för att få fart på fredsprocessen där palestinierna ska ges just en egen stat, samtidigt som det upprättas diplomatiska relationer mellan Israel och Saudiarabien.
29. Då det gäller högt utvecklade individer, finner vi ofta en förmåga att förutse den egna döden.
30. I vilket fall är det påståenden som få av er har förutsättningar att bevisa riktigheten i.

Rättade och förbättrade:

1. Att kungahuset är så populärt tror Elisabeth bero på att det har en annan bild av och ett annat förhållande till sin tidigare koloni. Eller: Anledningen till att kungahuset är så populärt tror Elisabeth vara att det har en annan bild av och ett annat förhållande till sin tidigare koloni. Ett alternativ är att göra *tror Elisabeth* till en inskjuten huvusats, omgiven av komman: Att kungahuset är så populärt, tror Elisabeth, beror på att det har en annan bild av och ett annat förhållande till sin tidigare koloni. Eller: Anledningen till att kungahuset är så populärt, tror Elisabeth, är att det har en annan bild av och ett annat förhållande till sin tidigare koloni.
2. Enligt Robert Bergqvist, seniorekonom vid SEB, är orons effekter på världsekonomin ännu små. Han anser dock att attackerna fått kostnaden för energi att stiga. Ännu bättre är dock att uttrycka Bergqvists hela tanke i en, odelad mening: Robert Bergqvist, seniorekonom vid SEB, anser att orons effekter på världsekonomin ännu är små men att attackerna fått kostnaden för energi att stiga. Även: ... fått energikostnaden att stiga.
3. Denna gång är det en mindre säker situation, som troligen kommer att råda mycket längre. Eller ... som troligtvis kommer att råda mycket längre.
4. Har man rätt att beröva någon bekvämlighet genom övertalning?
5. Film påstås visa fångar gå ombord på det sedan störtade planet. Eller: ... på det plan som sedan störtade. Eller ... på det sedermera störtade planet. Eller: ... på det plan som sedermera störtade.
6. Tanken är att i en första fas striderna ska upphöra för omkring 30 dagar.
7. Tänk om hormonbehandling inte löser allt.
8. På lektionen i mars 2022 hade eleverna fått i uppgift att arbeta med en inlämningsuppgift. De rörde sig fritt mellan borden, när en 15-årig flicka prövade sin klasskamrats tyngdlyftarbälte och spände det runt midjan.
9. Här får de barn som utsatts för brott hjälp.
10. Den enda instans som har möjlighet göra sig en samlad bild är regeringen. Ett tungt ansvar faller på denna. Alternativ: Ett tungt ansvar vilar på denna. Ett tungt ansvar åvilar denna.
11. De andra antingen inte hör vad dessa säger eller kallar dem idioter och så vidare.
12. Under årets första dagar har det blivit dubbelt så dyrt att frakta en container från Asien till Nordeuropa. Få redare vågar chansa på att skicka sina fartyg genom Suezkanalen, allt fler leder dem i stället runt Afrikas sydspets.
13. Det finns studier som tyder på att den uppvärmning vi haft och kommer att få sannolikt helt skulle trumfa en nedkylning i norra Europa.
14. I förstajagets världar kan friktionen visa sig som frånvaro av bekvämlighet.
15. Stålprojekt orsakar brant stegring av elpriset.
16. Leo får pubertetsblockerare i fyra år, utan att behandlande läkare gör en enda röntgenundersökning för att se hur bentätheten ser ut.
17. Neuralink registrerades i den amerikanska delstaten Delaware, vilket är vanligt för många företag, men verkar i Kalifornien.
18. Forskarna i Utrecht har i sin modell inte tagit med den globala uppvärmningen, som sannolikt dämpar en nedkylning.
19. USA, Israels viktigaste allierad, har konsekvent pressat landets regering att utarbeta en plan för hur Gaza ska styras efter kriget, en plan som bygger på att de palestinska myndigheterna på Västbanken involveras. Eller ... Västbankens palestinska myndigheter involveras.

20. Därför är det helarens plikt att göra sig själv effektiv, och det som bestämmer verkningarna på patienten är hurudan han själv är.
21. Detsamma gäller strålars och rasers framträdande och försvinnande.
22. Samtidigt lider patienterna, är föräldrarna desperata och trycker grupper som Transammans och RFSL på och menar att det kan innebära döden, om könsbekräftande behandling uppskjuts.
23. Allt kan inte vara tillåtet och är det inte heller.
24. Detta kan tyda på att Golfströmmen har en potentiell motståndskraft, som inte uppmärksamats tidigare.
25. Så farliga är de sopor Think Pink grävt ned i Norberg.
26. Detta kommer även att till stor del bero på att människornas gensvarsmekanism blir känsligare, vilket leder till att de vänder sig inåt eller ger sitt medvetande en ny inriktning. Resultaten därav kan ej förutses.
27. Dylika medialt lagda kan kommunicera med båda grupperna, och deras värde och användbarhet som medier är oskattbara, när de är målmedvetna, osjälviska, rena och hängivna tjänandet. Eller: Sådana medialt lagda ... Eller: Detta slags medialt lagda ...
28. I förra veckan rapporterades att ett antal arabstater just nu i samarbete med Washington utarbetar en strategi för att få fart på fredsprocessen. Som led i denna ska palestinierna ges just en egen stat, samtidigt som det upprättas diplomatiska relationer mellan Israel och Saudiarabien.
29. Hos högt utvecklade individer finner vi ofta en förmåga att förutse den egna döden. Alternativt: Högt utvecklade individer har ofta en förmåga att förutse den egna döden.
30. I vilket fall som helst är detta påståenden, vilkas riktighet få av er har förutsättningar att bevisa.

Kommentarer:

1. Uttrycket *Anledningen ... beror på* är kontamination.
2. *Effekterna av oron på världsekonomin* ersätts hellre med *orons effekter på världsekonomin*. *Enligt ... så; Däremot så ...* ; regel: eliminera ur skrift varje överflödigt *så*, ty det ymniga bruket av *så* hör till talspråket men inte till mönstergillt skriftspråk. Det är ett svårt både språkfel och tankefel att, när man anför vad någon sagt, dela detta yttrande i flera meningar på sådant sätt att det inte klart framgår vad som anföres och vad som möjligen är skribentens egen kommentar till det anförda. Därför måste man, om man behåller originalets uppdelning i två meningar, inleda den andra meningen med en tydlig utsaga om att det som följer är något anfört: *Han anser dock att ...*
3. Negerande uttryck, sådana som de som börjar på *o-*, bör inte kompareras, varför sådana ord som *osäker, oklar, oredig* etc. helst kompareras *mindre säker, mindre klar, mindre redig* etc. En situation *pågår* inte, utan den *råder*; jämför med uttrycket *i rådande situation*. När man använder *kommer* (eller *kom*) för att uttrycka futurum, bör man ej utelämna *att*, alltså *kommer att råda*, **inte kommer råda**. Varning: skriv eller säg **aldrig vare sig kommer att komma eller kommer komma!**
4. Verbet *beröva* tarvar konstruktion med två objekt (dativobjekt och akkusativobjekt), alltså *beröva någon något*, alldeles liksom detta verbs motsats, *ge någon något*.
5. Utan det nödvändiga inskottet av *sedan* eller *sedermå* betyder meningen att fångarna gick in i ett redan störtat plan, inte, såsom skribenten avsett, att planet störtade med fångarna ombord. Tankereda.
6. Satsfläta: det som avses är ju inte tankens utan stridernas första fas; se Rebbe, Gullberg, Ivan § 167, ss. 112-113. *Upphöra* är ett perfektivt verb, som därför inte kan brukas med prepositionen *i* utan i stället fordrar *för*.

7. Eftersom det handlar om medicinsk behandling med hormoner snarare än hormoner i sig själva, bör man använda det precisare *hormonbehandling*. Meningen är ingen fråga utan en uppmaning (verbformen *tänk* är imperativ, uppmaningsform), skall alltså inte avslutas med frågetecken. Uppmaningen innehåller visserligen en indirekt fråga, inledd med *om*, men endast direkta frågor följs av frågetecken, aldrig indirekta. Jämför: *Jag vet inte om han kommer i morgon.* (Indirekt fråga.) *Jag vet inte detta: Kommer han i morgon?* (Direkt fråga.)
8. Avstå från att bruka slangord sådana som *jobba*, *tjej*, *kompis* och *testa* (detta sistnämnda i vardaglig, ej vetenskaplig eller dylik betydelse) med flera; använd de normala orden, i dessa fall *arbeta*, *flicka*, *kamrat* och *pröva*.
9. Nödvändig (inskränkande, definierande) relativ bisats.
10. Bruket av *ta fram* i betydelsen *bilda*, *framställa*, *tillverka*, *utforma*, *utarbeta*, *framlägga*, *konstruera* med flera ger ett intryck av torftighet och tafatthet. Ett alternativ till *ta fram en samlad bild* är *bilda sig en helhetsuppfattning*. Denna i stället för *den*: I talspråket råder en klart uppfattbar skillnad mellan det obetonade (svagtonade) *den* och det betonade (starktoniga) *den*. Motsvarande gäller obetonade och betonade *det*, *de* och *dem*. Det är endast undantagsvis skriftspråket klart visar denna skillnad mellan betonade och obetonade *den*, *det*, *de* och *dem* (till exempel med spärrad stil: d e t). Det genomtänkta (på reflektion byggda) skriftliga språkbruket måste därför betjäna sig av andra medel, i detta fall *denna*, *detta* och *dess* i stället för talspråkets starktoniga *den*, *det* och *de(m)*. Skillnaden mellan obetonade och betonade *den*, *det*, *de* och *dem* framgår omedelbart, om man läser meningen högt. Om *den* är obetonat, ligger tonvikten i stället på ordet *på*, alltså: *Ett tungt ansvar faller på den*. Om *den* är betonat, vilket i detta fall är det avsedda, ligger tonvikten på detta ord: *Ett tungt ansvar faller på den*. Alltså måste i denna mening *den* ersättas med *denna*.
11. Tankeredan fordrar att *antingen ... eller* placeras på sina rätta ställen i förhållande till de ord som kontrasteras, ungefär så som parenteserna måste placeras rätt i matematiska uttryck. Formuleringen *eller så säger de att de är idioter* är lägre stil, bör ratas till förmån för *eller kallar dem idioter*. Det överflödiga *så* i *eller så säger* bör avlägsnas.
12. Logiken fordrar att man skriver *från Asien till Nordeuropa*. Uttrycket *ta vägen via Afrikas sydspets* är misslyckat från såväl språklig som logisk synpunkt; för det första betyder det latinska lånordet *via* (såsom lånord taget i kasus ablativ, uttryckande medel, befintlighet, ursprung etc.) redan i sig *vägen över*, varför *ta vägen via* är en tautologi; för det andra tar inga fartyg vägen över land, icke ens någon yttersta spets därav, utan måste förbli i farvattnen, hur nära land de än går. Som skribenten här gör, framställa fartyg, som vore de levande varelser, som fattar egna beslut, är naivt, man kunde säga: animistiskt präglad. Tankereda.
13. *vi haft och kommer att få* är en nödvändig (inskränkande, definierande) relativ bisats, som alltså fordrar *den uppvärmning* i stället för *uppvärmningen*. Man kan rimligtvis säga och skriva *på lång sikt* eller *på kort sikt*, *på längre sikt* eller *på kortare sikt*. Men *på sikt*, alltså utan bestämning av den tid som avses, är ett meningslöst uttryck och har därför strukits; detta kan generaliseras i regeln: det du skriver skall betyda något, stryk det annars!
14. Uttrycket *utebliven bekvämlighet* är en förbytning.
15. Uttrycket *brant stigande elpris* är en förbytning. Inga stålprojekt orsakar elpriser men kan väl orsaka dessas ökning, höjning, stigning eller stegring.
16. Brott mot subjeksregeln. Såsom meningen är formulerad är enligt subjeksregeln huvudsatsens subjekt, *Leo*, även bisatsens subjekt, alltså den som genom röntgenundersökning vill fastställa graden av benskörhet. Skribenten menar givetvis inte detta, vilket ju skulle innebära att patienten vore hänvisad till att själv genomföra röntgenundersökningen och tolka dess resultat, utan måste mena att behandlande läkare eller annan medicinskt sakkunnig gör detta.
17. Syftningsfel. Använder man *som*, bör det syfta tillbaka på det omedelbart föregående, *delstaten Delaware*. Detta är ju inte vad skribenten menar, och därför måste *som* ersättas med *vilket*, som syftar på hela den föregående satsen.

18. Med fördel placerar man i längre meningar adverbialen, i detta fall *i sin modell*, närmast finita verbet, i detta fall hjälp verbet *har*, och avstår i görligaste mån från att medelst en inskjuten bisats skilja det från finita verbet. Elegans och tydlighet.
19. Namn på länder behandlas som singularer, alltså är USA ental och är en *allierad*, inte *allierade*. Att det är olämpligt att bruka *ta fram* i abstrakt mening har redan sagts (se kommentar 10 ovan). Att vårdslöst anknyta det relativa *som* till vilket ord som helst utom det närmaste föregående, så att syftningen därmed blir oklar, är att visa nonchalans mot läsarna, vilka i dylika fall ofta får gissa sig fram till vad skribenten egentligen vill ha sagt. Uppenbarligen är skribentens mening inte att det är kriget, som bygger på att de palestinska myndigheterna involveras, men så står det faktiskt. Därför måste *en plan* upprepas omedelbart före *som*. *Västbankerna* är tydligen en ren lapsus.
20. Bruket av *hur* i stället för *hurudan* hör till det mycket lediga för att icke säga slarviga talspråket men ej till vårdat skriftspråk. Regel: *hur* korresponderar med *så*, *hurudan* (*hurudant*, *hurudana*) med *sådan* (*sådant*, *sådana*; i ledigt talspråk: *sån*, *sånt såna*). Exempel: *Hur lever vi egentligen? Så lever vi egentligen. Hurudant är egentligen vårt liv? Sådant är egentligen vårt liv. Sånt är livet* sjöng Anita Lindblom, inte *Så är livet*.
21. Bruket av genitiv i stället för konstruktion med preposition såsom *av*, *i*, *till* etc. är att föredraga överallt där det går och ter sig naturligt.
22. Den omvända ordföljden – *lider patienterna, är föräldrarna och trycker ... på* – skall tillämpas konsekvent och alltså icke endast i första satsen – *Samtidigt lider patienterna* – eftersom de båda följande satserna har adverbialen *Samtidigt* gemensamt med den första satsen. Den omvända ordföljden tjänar således till läsarens ledning att klart inse att *samtidigt* skall underförstås även i de två följande satserna. Uttrycket *uppskjuten könsbekräftande behandling* är förbytning; skribentens mening är ju icke att den könsbekräftande behandlingen kan innebära döden utan tvärtom att denna behandlings uppskjutande kan innebära döden.
23. Kommat skall avlägsnas, eftersom de båda satserna har en satsdel, *Allt*, gemensamt.
24. Skriftspråket fordrar *detta* som den skrivna motsvarigheten till talspråkets betonade (starktöniga) *det*. Felsyftningen *Golfströmmen som* måste rättas genom omkonstruktion av meningen, så att det egentligen åsyftade, *potentiell motståndskraft*, placeras omedelbart före *som*. Det som inte uppmärksammas tidigare är ju inte själva *Golfströmmen*!
25. Nödvändig (inskränkande, definierande) relativ bisats.
26. Substantiviska uttryck, sådana som *den ökade känsligheten hos den mänskliga gensvarsmekanismen* ersätts helst med en att-bisats, såsom i detta fall: *att människornas gensvarsmekanism blir känsligare*. Därmed får man inte bara en enklare och smidigare mening, utan man vinner även en annan fördel, nämligen den att man genom att skriva *människornas* i stället för *den mänskliga* kan i den följande satsen ersätta *människorna* med det kortare och enklare *de* utan att tydligheten blir lidande därav. Relativordet *vilken* omedelbart efter *gensvarsmekanismen* är felsyftning, eftersom det logiskt bör syfta ej på detta ord utan på den *ökade känsligheten*. Undanröjandet av denna felsyftning är en ytterligare fördel man vinner på att göra sig av med det långa och otypliga substantiviska uttrycket *den ökade känsligheten hos den mänskliga försvarsmekanismen*. Det löst och vårdslöst påhängda *med oförutsägbara resultat* lyfter man med fördel bort för att placera det i en egen fullständig mening.
27. Uttrycket *Denna typ av medialt lagda* är förbytning, det vill säga det som logiskt är huvudord (i detta fall *medialt lagda*) har gjorts till bestämning (genitivbestämning till *denna typ*), och det som logiskt är bestämning (*denna typ*) har gjorts till huvudord; detta fel rättas med minsta möjliga ingrepp sålunda: *Medialt lagda av denna typ*. Det ologiska i just detta fall av förbytning framgår tydligt även av meningens fortsättning: *kan kommunicera och deras värde och användbarhet som medier* – här är ju inte längre tal om någon typ utan just om de medialt anlagda själva, dessutom understruket av det plurala *deras*, som under inga omständigheter kan syfta tillbaka på det singulara *typ*. Bäst är likväl att inte använda uttrycket *av denna typ*, utan

det kortare och enklare *dylika* eller *sådana*: *Dylika medialt lagda* eller *Sådana medialt lagda*. Det måste vara *oskattbara* i plural, eftersom detta adjektiv är predikatsfyllnad till både *värde* och *användbarhet*. Symmetriregeln säger att *när de är målmedvetna, osjälviska, rena och hängivna tjänandet* är bättre än *när de är målmedvetna, osjälviska och rena och hänger sig åt tjänande*.

28. Det löst infogade adverbialen *i samarbete med Washington* bör inlemmas fastare i meningen. Regel: tidsadverbial går vanligen före andra slags adverbial; alltså ordföljen *just nu i samarbete med Washington*. Verbet *utverkar* används här felaktigt, synes snarast vara anglicism, *work out*, vilket dock inte betyder *utverka*, utan *utarbeta*. Det svenska *utverka* betyder *efter begäran erhålla någon förmån* och brukas företrädesvis i det juridiska språket: *utverka tillstånd, lyckas utverka nåd*. Det slarviga bruket av *där* såsom relativord, som kan syfta på i stort sett vad som helst i det föregående sagda, är ej att rekommendera. Bättre är att börja en ny mening och precisera: *Som led i denna*, varvid *denna* naturligtvis syftar tillbaka på *fredsprocessen*.

29. Varnande regel: Inled aldrig en mening med konstruktionen *Då det gäller* eller *När det gäller*, utan skaffa bort en dylik helt och hållet! Bygg sedan om meningen utan att lämna minsta spår av denna meningslösa konstruktion!

30. Bruket av *i vilket fall* i stället för *i vilket fall som helst* är anglicism (*in any case*) och ej att rekommendera. Skriftspråket föredrar att bruka *detta* i stället för *det* såsom pronomen, som syftar tillbaka på något i föregående mening sagt. Hellre än *riktigheten i ett påstående* bör man skriva *ett påståendes riktighet*, hellre ren genitiv än konstruktion med preposition överallt där det går och ter sig naturligt; man skall dessutom akta sig för att avsluta en mening med ett enstavigt obetonat ord, i detta fall *i*; läs högt och lyssna hur det låter!

www.retorikskolan.com

L.A. 240219.

Senast korrigerad 240412.